

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Építési engedélyezési tervdokumentáció szerzői jogi védelme

Ügyszám: SZJSZT 39/2001

A rendőrség által feltett kérdések:

1. Kérem, vizsgálják meg, hogy a fenti tervek eljutottak-e abba a stádiumba, hogy szerzői jogi oltalom alá essenek?
2. A tervek kiknek a tulajdonát képezik, képezhetik?
3. A tervek képviselnek-e vagyoni értéket?
4. A tervek eljutottak-e abba a stádiumba, hogy azok alapján építési munkálatokat lehessen kezdeni?
5. Az X. Építész Iroda terveit hasonlítsa össze a C. által az S. Bútorház építéséhez felhasznált tervekkel, a C. tervei az X. Építész Iroda tervei alapján készültek-e?
6. Szakértő egyéb észrevételei.

Az eljáró tanács válasza:

Az 1999. évi XXVI. törvény (Szt.) 1. § (3) bekezdés értelmében „a szerzői jogvédelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jelleg alapján illeti meg”. Az építészeti tervek tekintetében is a szerzői jog minden műfajra érvényes követelménye áll fenn: eredeti jelleggel rendelkező személyes alkotás részesülhet csak szerzői jogvédelemben. Az eredetiségnek a szerző rendelkezésére álló lehetőségei – korlátjai – műfajonként változnak. A mű formájának egyik feladata a külvilág számára való érzékelhetőség, megjelenés biztosítása és a mű azonosításának lehetővé tétele, főleg az anyagi formában rögzített műveknél. A mű nem anyagi formában való azonosítása is lehetséges, például szoftver futtatása esetén. Nyilván másképp jelentkezik az eredetiség egy tervezőnél, mint egy festőnél. A tervezőt kötő fizikai törvények és építészeti előírások szűkebb mozgási teret szabnak, mint a képzőművészeti alkotásokat létrehozó szerzőnek.

Az Szt. nem határozza meg az eredetiség fogalmát, mértékét. A hazai és a nemzetközi joggyakorlat értelmében az egyéni, eredeti jelleg megállapíthatóságának általános feltétele, hogy a mű ne legyen más művének szolgai másolata.

A fentiek alapján eredetinek tekinthető szerzői alkotások az Szjt. szerint létrejöttüknél kezdve, a törvény erejétől fogva állnak szerzői jogvédelem alatt.

Ad 1. Az S. Bútorház tervei már az építési engedélyezési tervdokumentáció elkészültével eljutottak abba a stádiumba, hogy azok szerzői jogi oltalom alá essenek. A fenti építmény építési engedélyezési tervének építészeti kialakításra vonatkozó tervezői nyilatkozatát F. T. és H. L. tervezők írták alá 2001. február 28-án. Azt engedélyezési terv szükségszerűen tartalmazza a műszaki adatokat, amelyek a megvalósítandó épület későbbi funkcionális kialakítását, fő szerkezeti elemeit, anyaghasználatát és így megjelenését egyértelműen meghatározzák. Az építési engedélyt a Polgármesteri Hivatal 2001. május 14-én megadta. Az épület engedélyezési terve megalkotójának (megalkotóinak) személyéhez fűződnek a szerzői jogok. A kiviteli terv elkészítése – amelyre az X. Építész Iroda kapott megbízást – az épület megvalósításának a szakaszába tartozó tevékenység, így az sem az épület koncepciójának, építészeti kialakításának alapvető kérdéseit, sem a szerzői jogok kérdését nem érinti, nem érintheti.

Ad 2. A tervek a készítés során a tervező szervezet tulajdonát képezik. A dokumentáció megrendelőnek való átadása és a tervezési munkáért szerződésben rögzített ellenértékének kifizetése után a létesítmény megvalósítására vonatkozó terv a megrendelő (építtető) tulajdonába kerül. Ez természetesen nem érinti az épület tervéhez és a megvalósult épülethez fűződő szerzői jogokat. Jelen esetben a személyhez fűződő szerzői jog az építési engedélyezési tervdokumentáció szerzőit illeti. A kiviteli tervek készítése a megvalósítás részét képezi, annak a műszaki tartalmát részletesen meghatározó, valamint a gyártmánytervek készítésére irányuló munkarészei az épület építészeti kialakításának fő vonásait, tömegformálását, megjelenését alapvetően nem érintheti. A kiviteli tervek készítése során a rendelkezésre bocsátott tervek és dokumentumok nem tekinthetők szerzői jogi oltalom alá eső tevékenység eredményének. A kiviteli tervezés során esetleg megjelenő új és eredeti műszaki megoldások védelme nem a szerzői jogi törvény, hanem a műszaki megoldások szabadalmaztatása útján lehetséges.

Ad 3. A tervek vagyoni értéket képviselnek. Mértékét a tervezési szerződésben megjelölt ellenérték és a tervek készülségi foka határozhatja meg.

Ad 4. A tervek már az építési engedélyezési dokumentáció (építésztervezők: F. T. és H. L.) elkészültével eljutottak abba a stádiumba, hogy az építési munkákat el lehessen végezni, hiszen annak alapján az illetékes építésügyi hatóság megadta az építési engedélyt.

Ad 5. A C. által az építési munkálatokhoz felhasznált (és rendelkezésünkre bocsátott) tervek érdemben nem térnek el az X. Iroda által korábban kidolgozott munkaközi tervektől. Apró változtatások, kisebb korrekciók a C. által használt tervlapokon kimutathatóak, valamint a műszaki tartalom részletkérdéseit rögzítő feliratokkal, rájegyzésekkel egészültek ki. Ezek a tervek azonban az X. Építész Iroda által kidolgozott tervektől érdemben nem térnek el, annak műszaki tartalmában továbbfejlesztett változatainak tekinthetőek.

Ad 6. Véleményünk szerint az a cselekmény, melynek eredményeképpen H. Gy. az X. Építész Irodától jogellenesen jutott az S. Bútorház munkaközi terveihez, kettőjük viszonylatában nem értékelhető a szerzői jog megsértését jelentő ügyként, tekintettel arra, hogy a szerzői jogok a rendelkezésünkre bocsátott tervek alapján az építési engedélyezési tervek szerzőit illetik meg. A szerzői jogok tulajdonosainak az ügyre vonatkozó álláspontja előttünk nem ismeretes, de álláspontunk szerint akár az X. Építész Iroda, akár H. Gy. kiviteli tervek készítésével kapcsolatos tevékenysége nem változtat azon a tényen, hogy a tárgyban szereplő épülethez mint építészeti alkotáshoz fűződő szerzői jogok nem őket illetik meg.

Budapest, 2001. december 20.

Dr. Pálos György
a tanács elnöke

Jékely Zsolt
a tanács előadó tagja

Dr. Mann Judit
a tanács szavazó tagja